

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Výstupy z kulatého stolu k uznávání výsledků neformálního vzdělávání ve formálním vzdělávání

Datum a čas konání kulatého stolu: 27. 2. 2020, 13.00 – 15.30

Místo konání: Národní pedagogický institut České republiky (NPI ČR), Senovážné náměstí 25, Praha 1

Organizátor: Národní pedagogický institut České republiky, projekt *Propojování formálního a neformálního vzdělávání včetně zájmového* (reg. číslo projektu: CZ.02.3.68/0.0/0.0/16_032/000816)

Dne 27. 2. proběhl u příležitosti informační kampaně na podporu uznávání neformálního vzdělávání kulatý stůl realizovaný v rámci projektu *Propojování formálního a neformálního vzdělávání včetně zájmového* (projekt FNV). Cílem kulatého stolu bylo podpořit diskusi o přínosech propojování formálního (FV) a neformálního vzdělávání (FNV), společné vydefinování oblastí předpokládaného přínosu či překážek propojování FV a NFV a zprostředkování pohledu cílové skupiny, která problematiku pilotuje v praxi (prostřednictvím ověřování vzdělávacích programů pro děti a žáky, které vznikají ve spolupráci pedagogů a pracovníků neformálního vzdělávání).

Účastníci kulatého stolu:

Bakončík Jiří (člen Asociace ředitelů ZŠ a odborný pracovník projektu FNV, NPI ČR), Bělinová Eva (manažerka projektu Čtenářské kluby, Nová škola, o. p. s.), Doubková Monika (ústřední metodička pro zájmové a neformální vzdělávání, NPI ČR), Gargulák Karel (analytik a konzultant, EDUin), Janská Iva (týmová manažerka projektu FNV, NPI ČR), Ježková Edita (koordinátorka vzdělávacích aktivit, Muzeum Říčany), Kmentová Jitka (ředitelka Gymnázia Na Zatlance), Ondráček Jaroslav (ústřední metodik pro zájmové a neformální vzdělávání, NPI ČR), Peterka Štěpán (vedoucí oddělení mládeže a podpory nadání NPI ČR), Šejtka Ondřej (místopředseda ČRD M), Štáfek Pavel (vedoucí projektu Zažij svůj domov, ČSOS), Vobiš Jiří (zástupce vedoucího střediska, Skaut Úvaly), Weinzettl Karel (odborný pracovník odboru kariérového poradenství, dalšího vzdělávání a kurikula odborného vzdělávání, NPI ČR), Zajíc Jiří (odborný garant projektu FNV, NPI ČR), Žárská Kamila (manažerka projektu FNV, NPI ČR)

Teze:

„Současná i budoucí škola se musí otevřít světu. Pokud se školy nepromění, tak – řečeno v nadsázce – zaniknou, protože je nikdo nebude potřebovat.“ (J. Kmentová, Gymnázium na Zatlance)

„Neformální vzdělávání prohlubuje v dětech touhu pochopit téma“. (O. Šejtka, ČRD M)

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

„Co se děje ve škole, musí korespondovat s tím, co se děje vně školy ... Děti hledají skutečný smysl toho, co se děje.“ (J. Kmentová, Gymnázium na Zatlance)

„Učíme děti dovednostem, aby se neztratily v dnešním světě.“ (J. Vobiš, Český Junák)

Přínosy propojování FV a NFV (včetně zájmového):

- prohloubení zájmu o téma (podpora vnitřní motivace k učení) nejen žáků – nové metody/pomůcky, nové zážitky, nový pohled na věc, výuka formou hry,
- rozvoj gramotností – hlubší osvojení učiva a přenositelnost získaných vědomostí/dovedností do praxe díky více praktickému zaměření výuky (co se naučím, mohu aplikovat v praxi),
- podpora formativního hodnocení,
- rozvoj schopnosti sebereflexe a sebehodnocení,
- rozšíření informačních zdrojů,
- možná proměna sociálních rolí a nové vztahové roviny ve třídě – z žáka outsidera se může stát leader, učitel má možnost pozorovat a zažívat žáky v jiném prostředí, situacích či rolích, role odborníka z venku jako obohacení výuky,
- rozvoj jednotlivých kompetencí žáků, pedagogů i pracovníků neformálního vzdělávání (mj. zvýšení pedagogických kompetencí a odbornosti PP i pracovníků NFV),
- podpora spolupráce – mezi žáky navzájem, mezi žáky a učitelem, mezi PP a pracovníky NFV (tandemové vyučování/párová výuka),
- podpora vztahové roviny FV – přítomnost externích odborníků ve škole nepřináší jen nové metody, ale je zde velmi důležitá vztahová rovina, což může pozitivně ovlivnit atmosféru ve škole,
- změna přístupu školy/pedagogů k naplnění RVP – důraz na rozvoj kompetencí a gramotností spíše než na množství a hloubku faktických znalostí („není nutné naučit děti vše, co je v učebnicích“),
- podpora spolupráce mezi školou a rodiči – otevírají se nové roviny komunikace i nové formy spolupráce (např. zapojení rodičů),
- podpora zájmu žáků o dění ve svém okolí (viz např. program *Active Citizens*),
- podpora uplatnitelnosti na trhu práce (viz např. vzdělávání v oblasti podnikání a podpora vstupu na trh práce studentské firmy *JA Czech*),
- podpora dobrovolnictví (program *DofE*),
- rozvoj digitálních, IT a dalších gramotností,
- podpora dětí se speciálními vzdělávacími potřebami – více možností aktivního zapojení žáků se SVP do vzdělávání.

Krátkodobá vs. dlouhodobá spolupráce školy a NFV:

- u krátkodobé spolupráce FV a NFV dochází mj. k obohacení výuky o nové informace, metody, zvyšuje se zájem žáků o téma ad.,

- v případě dlouhodobější spolupráce (např. podpora učitelů formou dlouhodobého mentoringu zaměřeného na badatelsky orientovanou výuku) dochází postupně ke změně v přístupu /myšlení k výuce /učivu, a to jak ze strany pedagogů (učitel jako mentor/průvodce, větší důraz na formativní hodnocení, „zkompetentňování“ žáků), tak pracovníků NfV i žáků.
- v případě stabilní dlouhodobé spolupráce lze ze strany školy zařadit programy a aktivity nabízené NfV do plánu plnění ŠVP (polytechnické vzdělávání, výuka chemie, fyziky, přírodopisu ...).

Definované překážky:

- právní odpovědnost ředitelů škol (učitelů) za aktivity NfV začleněné do výuky (např. při úrazu během výuky mimo školu, při vícedenních pobytech),
- omezená možnost využití finančních prostředků od státu k realizaci řady aktivit vhodných pro žáky k doplnění vzdělávání nabízeného školou (např. nabídka zajímavých kurzů, které jsou finančně nákladné – rodiny je musí doplácet nebo škola složitě hledá další možnosti financování),
- administrativní náročnost projektů / aktivit NfV (např. v případě šablon) – „primárním cílem by mělo být, aby aktivita proběhla, nikoliv, aby bylo dokazováno, že proběhla“,
- nedostatečně flexibilní přístup k úvazkům pedagogů (striktně stanovený rozsah přímé pedagogické činnosti na úkor činností směřujících k dalšímu rozvoji žáků, viz např. mentoring, individuální konzultace apod.),
- celková přetíženost zejména progresivních a inovativních učitelů (chybí kapacita na další aktivity),
- personální omezení při práci s žáky ve škole (kdo všechno může samostatně pracovat s žáky – viz zákon o pedagogických pracovnících),
- velký počet žáků ve třídě,
- vysoká vzdělávací aspirace některých rodičů (důraz na rozvoj znalostní složky v souvislosti s přijímacími zkouškami, maturitou ad.),
- nepochopení smyslu RVP ze strany škol/učitelů – významná část učitelů učí primárně podle učebnic (důraz na znalostní složku – rozsah, hloubku a množství učiva určuje učebnice a nikoliv skutečná potřeba žáků; malá zapamatovatelnost probrané látky ze strany žáků), nikoliv dle RVP/ŠVP,
- studium na PedF je až příliš postaveno na teoretických znalostech a oborové odbornosti (učitelé např. nedokáží pracovat s pozorovacím archem – jsou schopni zaznamenat, které dítě během výuky zlobilo, ale ne, co se ve třídě odehrálo pedagogicky), méně na praxi v uplatnitelných učitelských dovednostech,
- zřizovatel, který primárně podporuje výkonostně orientované školy,
- chybějící Národní program vzdělávání (chybí dlouhodobý strategický výhled, který určuje směry, kterými se bude vzdělávání v ČR ubírat. Školám chybí informace, k čemu má vzdělávání směřovat).

Co je třeba (příležitosti/řešení):

- revize RVP – při návrhu změn RVP se odborníci musí zamyslet nad tím, jaký kompetenční rámec je zapotřebí prosadit do chystané revize kurikula a jakými pedagogickými strategiemi lze napomoci dosáhnout cílů, které jsou kompetenčně orientované (základní kompetence, gramotnosti, a také transmisivní nebo transverzální kompetence jako je spolupráce, komunikace ad.),
- proměna kurikula – redukce učiva (znalostní části) ve prospěch rozvoje kompetencí (viz *Hlavní směry vzdělávací politiky ČR do roku 2030+*), nastavení minimálních vzdělávacích standardů,
- změna přístupu škol/učitelů k naplňování RVP (ŠVP) – učivo jako prostředek k získání kompetencí,
- zohlednění výstupů z NFV při hodnocení žáků ve FV,
- začlenění aktivit NFV do výuky formou volitelných seminářů,
- výuka probíhající i mimo třídu/budovu školy (viz např. program *Tajemství školy za školou*),
- podpora distančního vzdělávání, které kromě znalostí rozvíjí také digitální gramotnost (např. e-learningové kurzy *Centra pro talentovanou mládež*, *Techambition* – rozvoj matematických gramotností ad.). Využití odborníků z praxe v roli tutorů ad.
- úprava zákona o pedagogických pracovních tak, aby pracovníci NFV mohli samostatně provádět vzdělávání ve školách nebo vést mimoškolní zájmovou činnost (využití *Národní soustavy kvalifikací* pro uznání kvalifikace daného pracovníka),
- rozšíření týmu PP o další odborné pracovníky (tedy aby mohli ve školách působit pracovníci, kteří nejsou primárně učitelé, ale mohou působit např. v roli lektorů, mentorů, tutorů, konzultantů apod.),
- uznávání výsledků z NFV a zájmového vzdělávání ve FV (stejně jako je tomu například v případě uznávání mezinárodních jazykových certifikátů při přijímacích zkouškách na střední školy, nebo v případě středních uměleckých škol, které při přijímacích zkouškách zohledňují doporučení Střediska volného času apod.),
- uznávání zkoušek AP (*Advanced Placement*) a jiných (nejen) mezinárodně uznávaných a zkoušek ve FV,
- začlenění poskytovatelů a realizátorů vzdělávacích programů (aktivit) NFV pro školy (např. *IQLandia*, *Svět techniky* apod.) mezi školská zařízení podle školského zákona (jako např. současné plavecké školy) a umožnit tak financování podpůrných a doplňkových vzdělávacích aktivit ze státních prostředků (stabilizace nabídky, jistota fungování...),
- příprava budoucích učitelů (rozšíření praxe studentů PeDF, důraz na metody a formy umožňující učiteli být průvodcem žáka při vzdělávání, důraz na rozvoj kompetencí žáka, formativního hodnocení ad.),
- změna v rozložení úvazků PP a jejich financování (ředitel školy může svobodně rozhodnout o rozdělení úvazků svých učitelů ve vztahu k přímé práci ve výuce a k činnostem zaměřeným na další rozvoj žáků),
- intenzivnější komunikace státu (MŠMT) směrem k rodičovské veřejnosti – osvěta v oblasti cílů a smyslu vzdělávání v 21. století (schopnost státu vysvětlit veřejnosti, o čem má škola být, jakou ji chce mít a proč; vydefinování role školy, učitele a žáka).